

ცისპარეი

1874

ივლისი და აგვისტო.

წელი წადი მეთვრამეტე

წოდება თხზულებათა:

პასუხი უდიდესთა შეილებთა

(ლექსი) — — — ძველი სემინარისტისა.

რეინის გრაფი, (რომანი გო-

ორგი ბორნისა) ნათარგმნი — ივ. კერესელიძისა.

ტფილისი
ექვთიმე სელაძის სტამბა
1874

მასუსი უღირსთა შვილებთა

„ასეთმა ფურმა დამწიფოს,
საწყველელი ამიძოს!
(გლეხური ანდაზა.)

11.

უღირსნო შვილნო,
გზა დაკარგულნო,
საუბედურად ავს დროს შობილნო!
სადღაც მიმაღვით,
რას ჭროტავთ, ჭენავით?
გაბოროტებით რათა ჭსწევით მამათ?...
უკადრისობით
დ უზრდელობით
ვერ დაბნელებთ მათს სახსენებელს;
მხოლოდ თქვენთ სიტყვებით,
თქვენვე ინანებთ,
თქვენსავე გულს უკბენს უსამართლობა!..
დრო მამებისა,
ვაჟებისა,
წარუიდა მათთა სახელთა ქებით.

მამანი თქუცნნი,
თავის დროს მენი,
თავის დროს იუენენ სახელოვანნი!
ოსმალ-სხარსები,
დაღისტნის მთები,
ქებით გეგეიან დიდთა მათ საქმეთ!...
მაო დაიუარეს,
სისხლით დაიცუცნს,
სისხლ-მეღებილი მამული თუნი,
დ სასო ღუთისა,
მცუცლი ერისა,
ენა, საუდარი, სარწმუნოება!...

* *
*

დრო შეიცვალა.
გამეფდა ჭწავლა,
გაგელოთ გეილებს სასლი სიბრძნისა!
ჭწავლის მამები,
პროფესორები,
თქუცნთუხ მოცლილნი, თქუცნთუხ მქადანი,
თქუცნ გაჭსწავებდნენ,
დ მზად გაძლეოდნენ,
რაც შეეჭსწავათ საუკუნოებს.

ჩუწნც ვჰნუგეშობდით,
გულით ვჰსარობდით:
შვილი მამასა ეძვობინება!
ბ მოგელოდით
დიდის იმედით,
სიხარულისა დელვით აღუქილნი.
ვითმინოთ, მოვლენ,
ბ განკვინათენ
ჰვაჟლისა ლამზრით დაგრდომილს მხარეს!
ჩუწნც მივეტებით,
მხიარულებით,
ღირსთა შვილებთა კურთხევის სიტყვით!..
მოვიდნენ... ბ რა?
სულ ჩაგვეძწარა...
ჟად ჩუწნს იმედს.. ჟად თქენს მოსვლას!...

*

* *

პირველად იწეეს,
შეოლა გამართეს, *)
გჰსთქვით: ახლა მხარე გაგვინათლდება!
ერმანი საწვალნი,
უბიწო გულნი,
ჰსწავლად მისულნი, წასდენ სწეობით!..

*) უ.....

უსასოება,
ურწმუნოება,
უმანკოთ გულთში ღრმად ჩაუნერგეს...
ლოცუა რათ გვინდა?
ღმერთი რათ გვინდა? (*)
ჩუქნი გონება არს ჩუქნი ღმერთი!...
ღ დაიწეველა
თქუნი აქ მოსვლა,
ღ თქუნი სიბრძნის ნაყოფი მხამი!

.
სხვათა ხელი ჭეუჭს
კეთილსა საქმეს:
სტამბით მიჭფინონ ჭსწავლა მამულსა!
აღჩნდენ მწერლები,
ჟურნალისტები,
ვაჟ საბრალოს... ვაჟ ჩუქნს ენას!..
მათ უსწავლეულთა,
ცრუ-რუსთაველთა,
სრულ წაგვიბილწეს ენა მდიდარი!..
ენა მაღალი,
მის ძალი, მაღლი,
უწეალოდ წახდა უშმინდურთ კელთში!..

(*) ნათქვამი იმ შკოლის მოწაფისაგან.

ერის დიდება
დ მის ცხოვრება,
მის ისტორია, დაცულ არს ენით.
რა ენა წახდეს,
ერიც დაეცეს...
წაეცხოს ჩირქი ტაძარსა წმინდას!...

.
ახლა რას ელით?
მამათ რათ ჰსწევდით?
თქუწნის ღვაწლისა ვნახეთ ნაყოფი!...
ძველთ-უძველესი
არის ეს წესი:
რაც მამათ ვერ ჰქმნეს, ისი ჰქმნან შვილთა,
შვილთა ვამოხნდით,
ჰსწავლითა, საქმით.
მამის გალანძღუა შვილს ვერ ადიდებს!
ცუდ-მეტუველებით
ვერ აძაღლდებით.
დიდებას ეძებთ? კეთილი ჰქმენით!
თქუწნი დიდება
ჩუწნც გვაძება:
მის შუკის სსივი ჩუწნც მოგვანათებს!..

მოუვასს—შეწვენა,
ბოროტსა—ღვენა,
საზოგადოების სულით აღდგენა!
ერთობა, მძობა,
ზნეთ ამაღლება,
მამულისათჳს თავის განწირვა!
ძრავსა—სიტუჩა,
საქმე კი—სხუჩა...
ჯაჭვი ჰსჯობია თავისუფლებას!...

*
* *

გონების ბრწეინვას,
ჰასრების ელვას,
წმინდისა გულით კეთილის თესვას,
ნეტავი მიხუდეთ,
ნეტავი მისწუდეთ,
მაღალსა ცასში მავარდნის ფრენას!
ღ გულით იახრავს
ის, ვინცა ჰხედავს
თქუცნსა სიცოცხლეს, ფუჭად მიმავალს!..
თქუცნსა უქმობას,
აწა რაობას,
ღ ამაუობით თავ-მოწონებას!...

—ჰე სასურველი,
გმიერთა ძამულო,
ნუთუ შენ მართლად ესრეთ დამცირდი,
რომ შენსა ბედსა,
შენსა იმედსა,
✓ დაეკლმწიფნენ ცრუ-პოეტები?
ლიბერალები,
პატრიოტები,
მესხი, მეჭეღე, მელიქალები?...

ძველი სემინარისტო.

1874 წელსა.
ახალციხიდან.

XI.

ბნელი სამეფი.

ბარონი ფონ-რუდიგერი, რომელსაც სამფლობელო ჰქონდა ალტმარკაში, განთქმული იყო ყოველგან, როგორც მთავრობაში, ისე სალსში, როგორც ჰეკიანი, გამოცდილი და ზატიოსანი კაცი, თუმცა მმა ურიგოს ქვევისა ჰქვანდა და მტრად გადავიდებოდა.

იმ დროს მინისტრებში ცვლილება მოხდა და რუდიგერი, თუმცა ჰერველად უარს ანობდა, მაგრამ შეიქმნა ბოლოს თანახმა და იქნა მამულის მართვის მინისტრობა. მუშაობით იყო მოუღალავე და ერთგული მთავრობისა; მაგრამ როგორც გრძნობის მქონე მამა, კიდევ არ იფიქრებდა თავის უბედურის შვილის დაკარგვასა, როდესაც ცოლი გვერდზედა ჰქვანდა, განგებ მხიარულებდა, რა არის ისიც არ შეწუხდესო და როდესაც ცალკე იყო, მუდამ იმისი გულის შემწველი ცეცხლი შვილი იყო.

ერთს საღამოზედ რომ კარგათ შებინდდა, ბარონი ფონ რუდიგერი, ჩვეულებრივ ჩაის შემდგომს, გაივლიდა & გამოივლიდა თავის კაბინეტში ღრმად ფიქრში შესული. მარმარილოს საათმა, რომელიცა იდგა შკაფის თავზედ, დაჰკრა ცხრბ, რომელმაცა დაარღვია სიჩუმე, ხალებით მორთულ კაბინეტისა.

ამ დროს შემოვიდა მსახური.

— მანატივეთ ბატონო, მოახსენა წენარის & მშვიდობიანის ხმით, შემოსავალ კარებში, ვიღაცა ერთი დედაკაცი დგას, რომელსაცა სურს თქვენი ნახვა & თქვენთან მოლაპარაკება.

— ამ დროს ადამ? რა უნდა მერე?

— ის მოგახსენებს, რომ რაც საქმეა, თქვენ შეგესებათ. თქვენ სასარგებლოთ, ძალიანაც ემუშრება თქვენს ნახვასა.

— ეგ რა სიიდეშლო საქმე უნდა იუოს. შენ იცნობ იმ დედაკაცს?

— ჩემს სიცოცხლეში არ მინახამს. ორმოცდაოთხის თუ ხუთის წლის დედაკაცი იქნება.

— მოვიდეს შევიტეოთ რა უნდა.

ადამი გავიდა დედაკაცის შემოსაუვანათა, როდესაც შემოვიდა & ბარონმა შესედა, ნახა რომ ის დედაკა-

ცი ჰგებნდა თითქმის აკტრისასა, იმას ეცვა ტანთ ფარ-
ხის კაბა ზე თავსეჲდ კოხტურად ეხურა შლიაჲსა.

— მე მხოლოდ საქმე მაქვს უფალ ბარონთან,
უთნოა დედაკაცმა ზე თავი დაუკრა. მითომ ზე მოსამ-
სახურე დაითხოვეო.

— სახელი თქვენი რა არის ზე რა მიზეზით მო-
სველით აქა? ჰკითხა ბარონმა ზე მოსამსახურე დაით-
ხოჲსა.

— მე ისეთი ამბავი მოგიტანეთ უფალო ბარო-
ნო, რომ გითხრათ დიდათ გაიკვირებთ, თქვენ ქალი
გევათ?

— თქვენა სცდებით, მე შვილი სრულებით არა
მეაფს. მიუგო რუდიგერმა.

— არცა გეოლიათ?

— მეგანდა, მაგრამ ახლა ცოცხალი აღარ
არის.

— სწორეთ იცით უფალო ბარონო რომ ცოც-
ხალი არ არის?

— რაღაც ნაირათ ლაჲარაკობთ, ჯერ მითხარი
თქვენი სახელი.

— აჲ ჩემი სახელი რა საჭირო არის უფალო
ბარონო! გთხოვთ რომ სახელი ჩემი აღარ იკითხოთ,

მე მაქვს ამაზედ მიზეზი, განა არ შეიძლება ტყველი სახელიც გითხრა. ჩემი სახელი რომ გითხრათ, ერთს განსაცდელს მივეცემა, რადგანც ამ საიდუმლოებას ვამსხულ.

— შესძის! მაგრამ ჰირობით უნდა გაამხილოთ საიდუმლო?

— სწორეთ, ჯერ ნება მიბოძეთ დაუჯდე; ძრიელ დავიღალე, დიდი ხანია რაც თქვენ სახლებს დავეძებ.

სტუმარი დედაკაცი, რომელიცა უეჭველია მკითხველთა იცანი, რომ იყო ნეიპერტის ცოლი, თავისუფლად გადამეშვა კრესლანზედ.

— ვიცოდი რომ არ დამიჯერებდით უფ. ბარონო ბ მინამ სწორეთ არ დავრწმუნდი, რომ თქვენი შვილი ცოცხალია, ვერ გავბედე მოსვლა.

— ღმერთო დიდებულო! გცოდნიათ მამ თქვენი ჩემი უბედურებითი გადასახალი.

— სულ ვიცი უფ. ბარონო, თქვენი შვილი, რომელიც დაჭკარეკვით ბ რომელიცა მკვდარი გგონიათ, ამავე ქალაქში ბ თქვენზედ ახლოცა ჰყავთ.

— ძაღლბა, თუ! ოჰ, რა უღმრთოთ მოქცეულხარ, გცოდნია ბ აქამდინ არ შემატყობინეთ.

— დაიმშვიდეთ გული თქვენი ჭირიმეთ. ეს საქ-

მე აღვილი არ არის.

— სად არის ჩემი შვილი; მითხარით ჩქარა ღუთის გულისათვის, მთხოვეთ რამდენიც გინდათ ფული, მომცემი ვარ; მხოლოდ დამიბრუნოთ ბედნიერება და მოსვენება.

— არა, არა, არ იფიქროთ, უთხრა ნეიჭერტის ცოლმა და შეიყვანა ბარონი, ჯერ მომიხმინეთ.

— ჩემი შვილი ცოცხალია? ევიროდა ბარონი სისწრაფით.

— არა თუ ცოცხალია, ისეთი ლამაზი ქალია, რომ ნახოთ გაიმეზათ ნახვით და თქვენი იქნება, ის მშვენიერი არსება.

— ოჲ, რა ბედნიერებაა. მითხარით ვინა ხართ ეგ ჩემი მსხნელი? მთხოვეთ მრთული ჩემი ცხოვრება, მხოლოდ მომიყვანეთ ქალი, ვითომც მართალია? ეს სიხმარო არ არის!

— წავიდეთ უფ. ბარონო და მე გაჩვენებთ თქვენს ქალსა, ამაღამვე გაჩვენებთ.

— იქნება სცდებით, ჩემი შვილი გგონია და ის არ არის.

— მე მაგისტრის მოგახსენებთ, რომ ნახეთ, დარ-

წმუნდით ზ მერე ისე შეატეობინეთ თქვენს ცოლს ბა-
რონესას.

— ოჰ, რა კეთილი ადამიანი ეოფილხართ ბა-
ტონო, ეუბნებოდა ბარონი, მაშ წავიდეთ ჩქარა, ჩემი
შვილის ნახვა მწუერია.—აღამე, ბიჭო!

— მიჯს ნუ ატეობინებთ, საჭირო არ არის.

— მაშ ეკიზაჟი არ შეგვიბან?

— ეგ არ შეიძლება, საქმეს წავიხდენთ, ეკიზაჟის
ხმა რომ გაიგონ მაშინვე დამალაშენ, უნდა ჩუმად მი-
ვეზარნეთ ზ რომ ვნახავთ, დამალვას ვეღარ გაბედევენ.

— ესეცა მართალია, მაშ წავიდეთ! ოჰ, ძლივს
არა ვნახავ ჩემს შვილს. მაგრამ დამავიწყდა,— აქ ბა-
რონი მივარდა სისწრაფით, გამოსწია სტოლის უჯ-
რას და რაც ფული იყო, ისე დასტა შეკრული ასი-
გნაციები, სულ ერთიან მისცა,—აი ეს მცირე თქვე-
ნი გასამჯელო ზ გაძლევე ჰატიოსან სიტყვას, ჩემი
ქონების ნახევარს მოგცემ, ყოთუ შვილს მიზივნი.

— მაღლობელი ვარ, მაგრამ ისეთის კარებით-
გან უნდა გავიდეთ აქედან, რომ ბიჭებმა კი არ შე-
იტეონ, რა ვიცი არ გაიქცნენ ზ ჰისაც თქვენი ქალი
ჭყავს არ შეატეობინონ, ზ არ დაგვიძალონ.

ბარონმა ისეთის კართიგან გაიყვანა, რომ ვერა

სულმა ვერ დაინახა ზ მიეცნენ ბნელ ქუჩასა ფეხით,
წინ დედაკაცი მიუძღოდა.

რაც განზრახვა იყო ზ რაც ჰლანი შეედგინათ,
ნეიერტს, ბარონის მძას რუბერტს ზ ამ ავაზაკ
დედაკაცს, ახლა აღსრულებაში მოჭეუანდათ, ეს იმათ-
გან დანიშნული ღამე იყო.

იმათ განვლეს ციხის ქუჩა, განვლეს ბრანდერ-
ბურგის ალაფაფის კარები ზ მივიდნენ ზიოდოვის ბაღ-
ში, სადაცა ხეები გაშეშლებულები იყვნენ ზ დაეთოჯ-
ლა.

— სად მიგეყვარ? ჰკითხა ბარონმა რა ეჭვი შე-
უვიდა.

— უფ. ბარონო, მიგვირის თქვენგან, თქვენისთა-
ნა დიდი კაცისთვის, თქვენს მოსისხლე მტერს შვილი
მოუპარავს ზ თქვენი სახლების ჰირ-დაპირ სომ არ
შეინახავდა, იმისთანა მიუარდნილს ადგილასა ჰეავს,
რომ გაჭირვებით მივაგენი თქვენის ერთგულებისათვის.

ბარონი მისდევდა იმ დედაკაცს იმ სიხარულით,
რომ თავის შვილს ნახავდა, გაატარა მდინარის ნაპი-
რი, გაატარა ველი, მოძლის ბოლოს სამთლების შე-
ქი ეამობჟუტავდნენ.

— აგერ, იქ, იმ ქოხ-მოხობაშია ჰეავთ თქვენი

შვილი, ეუბნებოდა დედაკაცი, როდესაც მიუახლოვდნენ ერთს რაღაცა უცნაურს შენობასა, ბნელში შენიშნა ბარონმა, რომ ეს შენობა იყო ორ ეტაჟიანი; ეუბნებოდა, რომ თითქოს დიდი სასლობა დგასო. ნეიჰერტის ცოლმა შეაღო კარები და შეიყვანა ბარონი, აქ დასვდათ კიბე. იყო ბნელა.

— ხელი მომეცით, ეუბნებოდა დედაკაცი, ბნელა და სამი სართ, უნდა ზემო ეტაჟში ავიდეთ. დედაკაცმა კარები მაგრად ჩაკეტა, როდესაც ავლეს, შეიყვანა ერთს ბნელა ოთახში, სადაც მხოლოდ შესოისმა ხარხარი, მეტის სისარულისაგან, თითქოს მკვლებს ცხვარი ჩაუვარდათ ხელშიო.

ბარონის მოსამსახურე, ერთგული და მოხუცებული ადამ, ტყვილათ ელოდა, თავის ბატონის კაბინეტიდან დედაკაცის გამოსვლასა. ეს დიდათ უკვირდა. გავლო კიდევ რამდენამე საათმა და რა მოთმინებითგან გამოვიდა, შევიდა ბატონის კაბინეტში, სადაც ჰირი ღია დარჩა გაკვირვებისაგან, რადგანც სრულებით არ ვინ იყო, რამდენამე მინუტს გაოცებული იდგა და არ იჯერებდა, საიდან უნდა გასულიყვნენ, თუ კოტქათ ქალ-ბატონის მსრფ, საწოლის ოთახიდან, ქალბატონს სძინავს და იქიდან რათ გაივლიდნენო. იმან გაიქნივა

თეთრ თმიანი თავი ზე შვედია სამინელს ეჭვი. არ
იცოდა რა ექნა. საწოლს ოთახში შვედია, არ იყო,
რაც ოთახები იყო სულ დაიარა, არსადა სჩანდა, რომ
ვერს გახდა, შვედია ადამ თავის ოთახში ზე მოელო-
და, თუ გავიდნენ რომლისაზე მხრით, გან ისე, რომ
ვერა ვნახე, დაბრუნდებო ზე ელოდა საცოდავი მო-
სუცი. მოლოდინი იმისი ტევილი იყო, გათენდა. ბა-
რონი არსადა სჩანდა, რომ აღარა იქნა რა, შვედია
ადამ ზე მოახსენა ქალბატონსა, რომელმაცა შექმნა წი-
ვილ-კივილი, ძეხნა, ოთახები სულ გადაბრუნა, მაგ-
რამ ვაი თქვენს მტერს, მრთელი ზოლიცა, მრ-
თელი მთავრობა შეიძრა, მაგრამ ძეხნა, მთავრობის
მეცადინეობა ზე მრთელი ქალაქის გადაბრუნება იყო
ამაო. ქალაქში შეიქნა აღიაროთი, ჭორიკანაობა, მითქმა-
მოთქმა, ზოგი რას ამბობდა, ზოგი რასა, ზოგნი
ამბობდნენ, ვითამც თავი მოუგლაფუსო, ზოგნი მი-
ნისტრობა არ შეეძლო ზე განარულა უცხო ქვეყანაში,
თავი მოურიდებო, ზოგი რასა ზე ზოგი რასა.

XII

ბ ი რ ქ ი ს მ ი ღ ი ო ნ ე ბ ი

ერთს ზირველს ქუჩაში მიდიოდნენ ზ მიილაპარაკებოდნენ ორნი ქალნი; როსა ზ ლუისა:

— ას ლუისა რა ბედნაური უნდა იყვნენ ზ მდიდარნი, ამ დიდროანი სახლების ჰატრონები, ვინც შიგა ღ განან, რა სამოყნებაში იქნებიან!

— ოჰ, როსა იმათ ვეელაფური, აქუთ! რა სარკეები, რა მებელები, რა ვაავილები უწევიათ ფანჯარბში; ლამებეი, სმენ კარგს სასმელს ზ სჭამენ კარგსაჭმლებსა. რა კარგია ვისაც ბევრი ფული აქვს, მაგრამ ტვეილათ რასა ენატრობთ, რა გამოა ნატვროთგან, როდესაც თავის ღღეში ვერ გამოვალთ ჩუწნის ქონებითგან.

ის იუო მისი ღგებოდა, ღღეები იუო ტფილი. ამ ქალებს შემოესმოდათ ერთის სახლებითგან მუზიკის ხმა, ეს ქალები იმ სახლებისაკენ მიემურებდნენ, სადა-

და დაებარებინა იმ სახლების ჰატრონის მდიდრის ცოლსა, საგერავეების მისაცემად.

— აჰ, ნეტა ვიცოდე საწყალა გუჩტავა რამდენობაში არის ახლა? უთხრა ჩუმათ ლუიზას როზამ.

— ის ციხეში დაჭერილია და ჩუშნკი თავისუფლად დაუდევართ. ღმერთისგან მედიწსება იმისა განთავისუფლება.

— ეჰ, ამისთანა თავისუფლება რა თავისუფლება! თითქმის სასერიოთ მიკდივართო რა არის ერთი ლუკმა ჰურის ფაჩი ავიღოთ, საიდან სად მივდევართ ხელსაქმისათჳს.

— რაყენდგელდმა რომ დაგვიბარა, იმ სახლების ქუხაც კი არ გითხრა, სადაც უნდა მივიღეთ.

— როგორ არა 67 ნომრის სახლები მომქნეთ და მალე მიპოვნითო. უხასუხა როზამ.

როდესაც ინოკენს იმ ნომრის სახლი და შეკლეს ეხო, ნახეს რომ ის მუხაკის ხმა იქიდეგან გამოდიოდა. მინამ ეს ქალები შევიდოდნენ იმ სახლებში, ჯერ უნდა შეითხველთ გავაცნოთ იმ სახლების საზოგადოება.

ეს სასახლე ეკუთვნოდა ბანკოის ანხელ მარიოს, ეს იყო ბირჟის ჰირველი თავი კაცი და ძრიელ მდი-

დარი, რომელს სიდიდრესაც ვოველდღე ემტებოდა, სასახლე იყო დიდებულიდ მორთული, კიბეები ქქონდა. მარმარილოსა, დაფენილი მკერფასის ხალებით, იდგნენ ორივე მხარეს სტატუიები; ჭერები იყო დასატულები მრთელი, ოთახები მშვენივრად იყვნენ დართულები. უკანა მხარე ქქონდა ბაღი, შიგ ბესედეებით და სეივნებით; სადაცა ამოდიოდნენ მარმარილოს ჭაუსებში მადრეკები. ამ დროს სახლის პატრონს დიდი სტუმრობა ქქონდა. აქ იყვნენ როგორც ვაჭრები, ისე გრაფი და ბარონები მიწვეულნი. რასაცა ღამაზაკობდნენ ერთმანერთში, და რაც ანბავი ქქონდათ ჩუჭ ამხედ არას ვიტყვი, მხოლოდ ამ დიდ დროს გატარებაში რომ იყვნენ, შემოვიდა ერთი ლივრით მასხური და ჩუძთ ურში წაუხურხულა როსენფელდს, იმ დროს როდესაც ქალები და კაცები ტანციობაში გართულნი იყვნენ.

— ძალიან კარია, ორივე ქალები შეიყვანე, უკანასკნელ სეივნის ბესედეის გვერდზედ რომ ოთახებია იქა და დაცდევიანე. მაგრამ ეცადე არა ვინ შეიტყოს.

რახენფელდი მოვიდა ფეს წყნარად და ეს ანბავი მარირს აცნობა, რომელიცა აგრეთვე დიდი შეძლების პატრონი იყო,

— ქალები მოსულან, შარიერ, რომ მოვიტყუეთ
ბ, აბა წაუდეთ.

გასწიეს იმ სეიფის ოთახებისაკენ, სადაცა ორნი
უმანკო ქალები ელოდნ, ვითომც, ბ სასახლის ჰატ-
რონის ცოლსა ხელსაქმის ასაღებად,

— ოჰ, რა სიმდიდრეა ლუისა! ეუბნებოდა როზა
იმ მილოდინის დროს, რა უზრუნველნი უნდა იყვნენ
იმ სახლების ქალები.

ლუისამ რა დაინახა ფანჯრითგან, ორნიკაცი იქი-
თენ მიმავალი, ნაცვლად სასახლის ჰატრონის ცოლი-
სა, სიფითლის ფერმა გადაჭერა ბ შიშის ზარი თავს
დაუცა.

იმათ მაშინვე იცნეს ბანკარი. იმათ ჯერ კიდევ, რო-
გორც ეძაწვილებს, არ ესმოდათ ბოროტი კაცის გუ-
ლის განზრახვა, მოხუცებული უსინათლო ლევი ისე
ზრდიდა, როსას, რომ თავის დედა ცუდი სიტყვა
არ გაუგონებია. ეს ორივე კაცები მკლავსავით შეცვი-
ვანენ.

— გვანატრევთ ბატონო, უთხრა ლუისამ როზე-
ნფელდს, ჩემს მკონია გვა შეგვეძალა. აქ დავებარებო-
ნეთ ქალბატონსა ხელსაქმის მოსაცემად ბ მსახურება
აქ შემოგვიყვანა. კოსოვო დიდის ვეფრებით, ქალბა-

ტონი გვაჩვენოთ, ჩუწნის ხელსაქმითა ვცხოვრობთ.

— ახლავე მშვენიერო, მომევიტ ბ იმ ქალბატონის ოთახში შეგიყვანო, ის აგერ იქით ოთახშია. როზას უთხრა მარიერმა. დაიჯერა ბ შეჭება. ლუიზა დარჩა მარტო ბ როზენფელდი იმასთან.

— მე თითონ უნდა მოგვე გელსაქმე, ჩემო საყვარელო, უთხრა როზენფელდმა. მოდით ჩემთან, აი აქოგენ, ეს არის მოსაქსოვი.

ლუიზამ ცხადად დაინახა, მოატყუეს ბ შემოიტყუეს.

— გამიშვით. გთხოვ ვედრებით.

— აქედან ვეღარ გაბმანდები სულელო, რა მოჭკიდა ხელი. გინახავს თავის დღეში ოქროები?

— გამიშვი უფ. როზინფელდ, თორემ დაგოგერი.

— ვვიწილი უსარკებლო იქნება,

— გთხოვ, ხელს ნუ მახლებ. გამიშვით, როზა მოვინახო.

— რა სულელი ხარ!

ოთახში შეიქნა ვვიწილი. უცებ როზინფელდს ისეთი ძრიელი სილა სტკიცა ლუიზამ, რომ დაბარბაცდა, ლუიზამ დრო მოიხეჯა, იმან იცოდა რომ როზაც

იმ განსაცდელში იქმნებოდა, ზ ელვასავით შევარდა იმ ოთახში, საითკენაც შეიტყუეს როზა. მაგრამ იქ არა ვინ იყო. რა ექნა, არ იცოდა. უნდოდა ეპოვნა როგორმე, თავს ვერ დაანებებდა.

— ოჰ, უხილავო ღმერთო, შენ მომეხმარე! ან-ბობდა ლუიზა ზ ტირილი მოუვიდა, მრთელს სახლს გადმოვამბრუნებ ზ ვიპოვნი.—როზა! როზა! სადა ხარ? დარბოდა ის გააფთრებული აქეთ იქით.

ამ დროს შემოესმა ფეხის ხმა იმ კაცისა, რომელსაცა ისეთი ძრიელ სილა სტკიცა ზ რომელიცა გულს მოსული თავის გამლახველს დაეძებდა. ლუიზა გავარდა ასლა სსჟა ოთახში; როზა ვერც იქა ნახა, ბოლოს, ერთის უკანასკნელის ოთახითგან შემოესმა გაანჩხლების ხმა; ის მაშინვე შევარდა იქ.

ანსერმა შარიერი, ამ დროს აპირებდა მოხვევოდა როზასა, რომელიცა ცხარეს ცრემლით ტიროდა ზ რომელმაც ლუიზა რომ დანახა გული მოეცა, მივა-რდა ზ გადაეხვია ლუიზასა.

შარიერს უნდოდა ორივე ქალი დაეჭირა მაგრამ ვერ შეიძლო ეს. იმათ ერთმანერთი დაუჭირეს ხელი ზ თევზით გაუსხლტნენ ხელითგან. ხეივანში არა-ვინ იყო.

— მადლობა ღმერთს, ახლა თავისუფლები ვართ, მიჩურჩულებდნენ ორნივენი, გამოცვივდნენ ბაღის კარებითგან & მიეცნენ ქუჩასა.

— ეს არის, აღარ გაბედო არათუ აქ მოსვლა, აქეთ გაულაც კი! ეუბნებოდა ლუიზა როზასა.

— ღმერთმა დამიფაროს, თუნდა რომ მშიერი მოვკდე. უზასუსა როზამ.

XIII

ს ო გ ნ ა.

— დედაჯან, ვიდაცა არასუნებს კარებსა! უთხრა ზატარა ქალმა, ღარიბს ღ ავათმოფხ დედაკაცსა, შვარცის ცოლსა, რომელიცა იდგა ნოტიო სარდაფში, მინდვრის ქუჩასედ.

— უთუოდ ჩემი შვილი კარლი იქნება! სთქვა სუსტმა დედაკაცმა, რომელიცა მივიდა კარებთან გასაღებათ, რადგანაც ქალი სუთი წლისა იყო ღ კარის გაღება არ შეეძლო.

სარდაფში შემოვიდა შვიდი წლის ემაწვილი კარლი, რომელსაცა წამოეკიდნა რაღაცა ბოღის, ის ბოღის ჩამოიღო, მიიტანა ღ ერთს კუთხეში დასდვა.

— მაძიტანე რამ შვილო?

— ეს მოვიტანე, რომ სადაც ჩულფალასი შემსვდა, ან ნამტვრევი, მოვკრიფე, მოვიტანე ღ ამას რამდენიმე გროშათ გაჟიდი.

მოხუცმა მწესარების თვალით შესედა უმაწვილსა.

კარლიმ ანთო ქონის სამთელი, მიიტანა ბოღჩა, გახსნა ზე დაუწყო გადარჩევა. ღიზაცა შეელოდა, ჰატარა და. კარლი არჩევდა, შუშეულების ცალკე აწუობდა ზე ფალას ფულას ცალკე, თან უხაროდა ნამ ვარზედ. ეს იყო იმისი სიმდიდრე, ეს იყო იმისი დიდძალი ფული.

როდესაც ნახევარზედ მიდგა ამოუღო ერთი რაღაცა ნიუთი, რომელმაცა სრულებით არ იცოდა რა იყო. ეს იყო ფალასი, მაგრათ შეკრული ზე დიდი ხნის გდებით მიწაში, ერთმანერთს მიჰქროდა. იმან მოიტანა სანთელთან როგორც იყო გახსნა ზე უნებ შეჰქვირა.

— დედაჲ! ამას რას ვხედავ! შიგ რაღაცა თქრობრწეინავს, ვიღასიც ჰატარა სახეც არის:

დედამ რომ ნახა, გაჰქვირა.

— ჩემო კეთილო კარლ! ეს არის ჩარჩო თქროსი ზე შიგ სურათი ზის, ამისთანა რასმეს მდიდრები ატარებენ და ჰქვიან შედალიონი, ეტეობა დიდ ხანს გდებულა წაფლულს მიწაში, რომ ასე გაუხეზებულა.

— ერთ ალაგს მიწასა ვეძებდი ზე ეს შემხვდა.

— ამ სურათსედ დახატულია პატარა ქალი,
ზგერამ შეიღო სადაც იზოვნე, იქვე წაიღე.

— მე რაღა მაგსოვს სათ ვიზოვნე.

— მაშ თუ აღარ გახსოვს წაიღე ლუისასთან ღ
ის გაჩვენებს გზასა, ეგ საჭირო არის ზოლიციაში
გამოაცხადო. რა ვიცო შეიღო ერთ შარში არ ჩა-
ვარდეთ.

ამ ლანარაკში შემოვიდა ბოძია კიკებუში, რომე-
ლიცა ლუისას დაეძებდა ღ რომლის მოსვლა ავათ-
შოუს დედაკაცს იამა.

— საღამო მშვიდობისა ადამიანო.

— ღმერთმა გიშეულოს რომ მოხვედრი.

— რა ამბავია?

— რა ამბავია, მოგესხენება კარლი ყოველ დღე
გადის, ჩუღუბლას, ან ნამტვრეულს ნახავს რომელისაჲ
ქუჩაში, იმასა ჰკრეფს, ჰკიდის რამდენიმე გროშათ ღ
იითი ვცხოვრობთ. დღეს ერთი დიდი ბოღჩა რაღა-
ცუები მოატანა, როდესაც ვარჩევდით აი ეს მედალი-
ონი ვიზოვნეთ.

— ეგ სახე ემაწვილისა მეცნობა ღ ვერ მომი-
გონებია, გირჩევთ ზოლიციაში გამოაცხადოთ.

კიკებუში გაუძღვა ამ ბნელს ღამეს ღ მიიყვანა

ზოლიციაში, შუარცის ქვრივი სწეული დადგა და იმისი შვილი კარლი. ზოლიცისტერი გაცდა, თუ რი ამბავი იყო ამ დროს მისვლა, როდესაც აჩვენეს, ურადლებით ჩსრეკა დაუწყო:

— შენ იერი ნივთია; მაგრამ სად არი ის ბრილიანტები? გარშემო რომ ჰქონია. ალაგები სჩანს რომ ეოფილა და ისინი კი აღარ არიან. ჰეიოსა ზოლიცისტერმა.

— აქ არაფრისთანა ქვა არ უნახავს რა, როგორც უბოვნია ემაწვილს, ისე მოგართვი.

— ეს შენ იზოვნე? მოუბრუნდა ზატარა ემაწვილს კარლსა.

— დიას შე თითონ ვიზოვნე, ჩურებში გახვეული.

— ჰმ! სად იზოვნე ის ჩულები?

— წყაროების ქვაში, სახლების წინ ზატარა ბადის პირდაპირ დუქანია და ფანჯარაში შავრები აწევა.

— შენი სახელი და გვარი რა არის?

— კარლი შუარცი.

— კარგი წადით ახლა და ეს ნივთი აქ იღოს.

— საჩუქარის რაღასა ბძანებთ, ბატონო კვარ-

ტალო?

— რასაკვირველია, ჰატრონი რომ გამოჩნდება, ის მისცემს.

მეორე დღეს ჰოლიციამ დაიბარა ბრილიანჩინი, კარგა გაწმინდეს მედალიონი, მართლად ბნასეს ემაწვილი ქალის მედალიონი, რომლის ქვემოთ ვენზელი ჰქონდა ამოჭრილი ბ შიგ ეს ასოები იუო. ბ. ჭ. რუდიკერისა. ცხადი იუ. ა ეს ვისაც ეკუთვნოდა ბ მაშინვე მიუტანეს ბარონესასა.

ბარონესამ ამ უკანასკნელ დროებაში ბევრი მწუხარება გამოიარა, ის დარჩა მარტო მარტოდ, შვილის დაკარგვასა ჩიოდა ბ ქმარიც თან მიაღვენა. იმას გული მოაკლდა, მწუხარებისგან დასნეულდა ბ სიკვდილიცა მოუახლოვდა. როდესაც ჰოლიციის ჩინოვნიკი დაინახა, იფიქრა კარგ რასმე გავიგებ ჩემის ქმრისასაო, მაგრამ დიდად გაჰკვირდა როდესაც ნახა მედალიონი ბ შიგ ჰოტრეთი თავის დაკარგულის ქალისა. ამას კარგად ახსოვდა, რომ ემაწვილს გულზედ მედალიონი ჰქონდა.

— სწორეთ ის არის, ღმერთო, ამას რას ვხედავ! სად იპოვნეთ ესა? ეს ჩემ შვილს ეკიდა, ახლა კი ეტყვი არ არის რომ ჩემი შვილი მოუკლავთ. ბრილიანტები ამოუღიათ ბ თვითან მედალიონი გადუგო

დია ავასაკს, რა არის ამითი არ მოგვაგონო. დიდად გმადლობ ამ საუნჯის ჰოვნიისთვის.

— ეს უპოვნია ერთს ღარიბი დედაკაცის შვილსა, ფაღასებში გახვეული, უთხრა ჩინოვნიკმა.

— მე შინათგან გარეთ არ გაუდივარ და გთხოვ ჩემს მაგიერ მადლობა გადასცეთ იმ პატროსანს ემაწვილსა, და ეს მცირე საჩუქარიც მისცეთ.

— დიდის კმაყოფილებით ბატონო.

ბარონესამ ამოიღო ერთი ბანკის ბილეთი, გაახვია კანფერტში, დაბეჭდა და მისცა.

— მიუტანეთ ეს მცირე ფული ოცდა ხუთი ტალერი იმ პატროსანს ემაწვილს, ჩემთვის დიდად სასიამოვნოა მიუცე უურბდლება და შემწეობა იმ ღარიბ სახლობასა, რომლის გარემოებას დაწვრილებით შევიტოვებ.

XIV

ქვრივი დედაკაცის სარდლში ერთი დიდი მსიარულე იყო, ბარონესას საჩუქარი რომ გამოეცხავნა; კიკეშუმთან რჩევით დააწესა ამ ღარიბებმა ღ ახლა მდიდრებმა თუ ეს ფული როგორ მოეხმარნათ. ამ დროს, მოხუცის ღ უსინათლოს ლევი შარიერის სახლში მოსვდა შემდეგი ანბავი:

შეიქმნა ბინდი ღ უსინათლო ის-ის იყო დაბრუნდა გლახაობითგან შინა, თავის სადგომ სახლში, რომ ღ ვახშამი მიუტანა ღ დაუწყო ვეელა რიგზედ; მოხუცი აქებდა, ისე ვეელაფერს თავის წესზედ ვახშამის მომზადებისათვის ღ სწავლისათვის, რომ შკოლაში დიდად ბეჯითად დადიოდა ღ ბეჯითად სწავლობდა.

ამ დროს ვადაცამ დაარსუნა კარები.

— ვიღაც არის რომა. შეიტყე.

რა ქალმა კარი გააღო, ღ იცნო ვინც იყო, შემინებული უკან გამოიქცა. ამის წინ იდგა ანსელმან

შარიერი, თვითანის კაცი, რომელიცა ლუისა ზე
შეიტყუეს თავიანთ სასახლეში ხელსაქმისათვის ზ
შეურაცხება უნდა მიეუენებინათ.

— უსინათლო ლევი შარიერი აქ აღარ დგას.

მოხუცმა მაშინვე იცნო თავისი ურჩი შვილის ხმა.

— შენ შენს ოთახში შედი როსა, ჩემო შვილო,
უთხრა უსინათლომ.

— შენ მგონია ანსე რმანი ხარ, თუ არა ვცდუ-
ბი, უთხრა მოხუცმა, მე ვიცოდი რომ შენ ცოცხალი
ხარ, მაგრამ ამას კი არ მოგიფიქრებდი შენ მე კიდევ
მომიკითხავდი.

— მამავ, გთხოვ მანატიო.

— შენი სიტყვები გულგრილად გამოძეველე-
ბენ, ეგ სიმდიდრის ბრალია, შენი მამა კი გლახაო-
ბითა ცხოვრობს, მე ამისთვის შენსედ არა ვჯავრობ
ანსელმან, დიდი ხანია მე ეგ შენი დანაშაული მიმატი-
ვებია. ქვეყანასედ ბევრი უბედურება ზ უსამართლოება
არის.

— მადლობელი ვარ მამავ, დანაშაული მაქვს ზ
მოვსულვარ შესანანებლად.

— შენი სიტყვები უფრო გულს მიგრძელებენ, შენ

არ შეგიძლიან ჩემსედ საჩივარი თქვა ანსელმ, შენგან შორს დაუდიოდი რაც შექმედლო, რომ რა არის არ შეწუხებუდიოვ ჩემის ნახვით და არ დავტანჯუ შენს სვინიდიდისა, არცა ვისთვის მითქვამს, რომ მდიდარი ანსელმ შაბიერი ჩემი შვილი არის მეოქი, მე მხოლოდ ისე მიცნობენ, როგორც ბებერს გლახსა ლევსა.

— მაშავ, აგრე სასტიკად ნუ შექცევო.

— რასაც გეუბნები, სიძარტლეს გეუბნები, მაგრამ სჯობია დამიძახო ლევი და არა მაშა, მე ეკლიტუა გულს მიტანჯავს და მიწერულებს.

— ჰუ როგორც სჩანს არ მაშატივებო ჩემს დანაშაულსა?

— ავი გითხარი მიშატივებია მეოქი.

— მითხარი, ვინ არის ის ქალი, ახლა რომ მეორეს ოთახში გავიდა და მამას გემხნის?

— შენ უფლება არა გაქვს ეკ მკითხო. მიუგო მოხუცმა.

— როგორც შენი შვილი...

— შვილი იუავი, როდესაც ჰატარა იუავ და შეკედლო შენი შეკავება, ახლა კი აღარა.

— მაშავ, ყოველთვის შენი შვილი ვარ და ვიქნები.

— თოთხმეტის წლის შემდგომს მოდიხარ ზე შენ დანაშაულს ჩემ წინ ინანიებ, რა არის მიზეზი, რომ გადარიბებულხარ ანსელმ?

— უკანასკნელ სიტყვებზედ ანსელმი აკანკალდა, გაჟვითლდა ზე მიიხედ-მოიხედა, სომ არაფერ არისო.

— მითხარი მე, ვინ არის ეს ქალი, რომელიცა შენთანა დგას. ჰკითხამდა შეილი.

— ეგ შენი და არ არის. მიუგო მოხუცმა.

— მაშ შენ ქონებას მაგას აჭმევ?

— ეგ არის ჩემი საუნჯე, რომელსაცა გუუვავებ ზე ვეაღერებო, ჩემი იმედია მოხუცების ქამსა, მაგრამ ეს მითხარი, შენი აქ მოსვლის მიზეზი რა არის?

— მე ვინაარაღე, ზოგში ვაჭრებმა მიღალატეს, ზოგი ქეიფში დაუფანტე, ახლა კი მოვსულვარ...

— მაგ სიტყვებს შენ მაგიერ მე დავასრულებ ახლა კი, როგორც გიყი ქაღალდის მოთამაშე, უკანასკნელი შენი ცხოვრება არა თუ სულერთიან წააგე, პირიქით ვალიც აიღე?

— სწორეთ, სწორეთ!

— აა, ახლა გლახა ხარ ისეთი როგორც მე; მაგრამ, ჩემზედ უფრო უბედური ზე ჩემზედ

უფრო გლახაკი. მე თავისუფად შემიძლიან მოგვედო
მაინც, ამისათვის რომ არავინ მომიტყუებია.

— მაშაე....

— შენც ისეთივე გლახაკი ხარ, როგორც მე,
მაგრამ ჩემსედ უფრო უბედური, შენ არა გაქვს სიანდო-
სა და სულის მშუადობა. ეგ მე ვიცოდი, ბოლოს ასე
დავეძარტებოდა, ამისათვის რომ არა თუ შენი, სხვი-
საც წააკე. გახსოვს რომ კითხარი თოთხმეტის წლას
წინათ? მიგეცე კარგს ვაჭარს, გარიდე უოველს სისა-
ძგელს, მაგრამ შენ ვერ დააფასე ეს. დაივიწყე მაშა,
იმისი რჩევა.

— ჯერ კიდევ არა ვარ დაღუპული თუ ფელს
ვიძოვნი.

— სულ ფული და ფული! ფული კი არ დავის-
ხნის,—ზატოხნური შრომა.

— შრომა ვეღარ შემიძლიან, მაგასი დაჩვეულს
არა ვარ.

— კარგათ შეიძლება თუ მოინდომე.

— მე ახლა მოვსულვარ გესესხო ამ ფულს
რომელიცა შევიგროვებია. ჩქარა.

— მე მაგას ადრევე ვგრძნობდი, ბატონი ხარ,
მოფცემ ჩემგანთ ტანჯვით შეგროვებულ ფულსა, მხო-

ლოდ დაწეი ასალი ცხოვრება, დადგე კეთილს გზას, ზე მოახმარე კეთილს საქმესა. შენ მეუბნები ფული სარგებლით მოგცე, სარგებლით მიცემა, ცუდ გზაზედ დადგომა, შენ რომ იღუპები ამ ცუდ გზაზედ ზე მეც თან მიდევნებ?

— მაშ არ მიხსნი გაჭირვებისგან?

— აი უგანასკნელი სიტყვა, ფულს გაძლე, მხოლოდ იმ ჰირობით გამოძარტვი ფული ჩემო უჩირო შვილო ზე იშრომე კეთილს გზაზედ; მაშინ ღმერთი გაგურთხებს ზე მაშინ შეიქნები ჩემი შვილი.

მოხუცებულის ცრემლები ზე რჩევა სრულებით არ მოქმედობდნენ შვილზედ.

— ეს ფული ზატოხსნად მოპოებულია რამდენიმე წლების განმავლობაში, ამ უბედურის დღისათვის რომელსაცაა შე მოველოდი, ამ ფულზედ წყევას არ არის, არ არის შეძინებული უწმინდურობითა, უთხრა უსინათლო ურიამ, რა მივიდა შენთან.

ანსელში გაფაციცებით თვალს ადევნებდა. მოხუცმა ამოიღო ხუთასი ტალერი ზე მისცა შვილსა.

— გაჩუქებ ამ ფულს, წაიღე ზე კარგ საქმეზედ მოიხმარე, შენი მადლობა ჩემთვის საჭირო არ არის,

მსოფლოდ ერთსა კოსოვ, დაგდე ძველი გზა ზ დაა-
დექ ახალსა ცხოვრებასა. ნურცა ვის ეტყვი რომ შენ
ჩემთან ვოფილხარ.

ანსელმა მშვიდობიანათ ჩაიდო ფული ჯიბეში,
თითქო აქ არაფერიო ზ რა გადიოდა, თავისათჳს
ბუტბუტებდა.

— რაც უნდა მოხედეს, ის ქალი ჩემი უნდა
იქოს. მისი სილამაზე მე არ მასვენებს.

მოხუცებული ჩაფიქრებული იჯდა, როზამ წენარა
გამოაღო კარი ზ გამოვიდა; მოხუცმა ფეხის ხმა შე-
იტყო ზ დაუწყო ლაპარაკი.

— მოდი ჩემო საუვარელო შვილო, ერთი შენდა
ხარ ჩემი იმედი.

როდესაც მამა ზ შვილი ლაპარაკობდნენ, როზას
ესმოდა მეორეს ოთახში.. მამავ, შვილო» ამისათვის
დაუწყო კითხვა.

— მამავ, დიდათ კოსოვ მითხრა, წელან რომ
მოვიდა, მართლა შენი შვილია?

— ნუკითხავ შვილო გევედრები, მაუკო მოხუ-
ცმა; მაგაებს ვეულის თავის დროზედ გაიგებ.

ამის შემდგომს როზას აღარ გაუბედნია კითხვა.

XV.

მიმუდროებული სახლი

ზემოთ ერის თავში გვეჩვენა ლაზარაკი, ბარონი რუდიგერი, მხენელ-მოესველობის მინისტრი რეიჟერტის ცოლმა როგორ გაიტყუა სახლითგან ზ დაიკარგა; იმ დედაკაცმა რომელსაც სახლშიაცა ჩადუნა, იმ მიმუდროებულს ქალაქ გარეთ სახლში, ერთ საშინელს ბნელა სარდაფში, აკეთებდნენ ავაზაკები დიდ ძალ ფაშლივ ასეგნაციებსა ზ მრთელი სახელმწიფო მოიდო ამ დანაშაულობის ხელთა ნაწარმოებით, თუმცა მთავრობა თვალ ერის სასტიკად აღეწებდა, დანაშაულო ზ ბინას ეძებდა, მაგრამ ვერას გზით ვერ მიაგნეს.

ერთს წვიმიან საღამოზედ ერთი ვიღაცა კაცი მიაღმა იმ სახლებსა, სადაცა ეს საშინელი ავაზაკობა ბუდარობდა, ამ სახლების წინ შარა გზაზედ იყო ტრანსტირი. როდესაც ის მიაღმა იმ ტრანსტირს, ორი

კაცი შესვდა კარებთან. ის კაცი იქნებოდა 50 წლისა, ყოფილს ღონით ცდილობდა, იმათ შესვედრას მორიადებოდა, იმათ გზა აუქცია, შეკვლო ბნელა ესოში და რა მიაღვა დანიშნულს სარდაფის წინა ოთახებს, წუნარის სმით დაუხტვინა, ამ ნიშნის მიცემაზე ცოტა ხნის უკან ხმა შემოისმა ოთახითგან.

— ვინა ხარ?

— კარი გაძილე ნეიპერტ, მე ვარ, ფოხტმანი, მიუგო იმ უფაღმა, რომელსაცა თვალებზედ სათვალეები ჰქონდა გაკეთებული.

კარი გაუღეს დაიყვანეს საძინელს ბნელა ოთახში.

— მშვიდობა შენი ნახვა რეიპერტი, აბილენი არის?

— დიას, დოქტორო, აქ არის და მუშაობს. ასე გვიან რამ მოგიყვანა?

— მაგას ძველ გეტყვი, სარდაფში. მიუგო დოქტორმა ჩუმათ. ძალიან გაქებთ, რომ აგრე ძრეელ სიბრთხილით იცხვით. ამ ბნელაში ამისათვის მოველი რომ საჭირო საქმე მაქვს.

ნეიპერტმა დაუჭირა ხელი, ფეს წენარ გაატარა რამდენიმე ბნელი ოთახები და ბოლოს ჩაიყვანა სარ-

დაფში, სადაცა ერთი ერთი სამთელი, რომელიცა სა-
რდაფს ძლივს ანათებდა. ერთი ფანჯარა ჰქონდა ამ
სარდაფს და ესეც დაფარებული იყო შავის მაუდიოა.
კუთხეში იდგა სტოლი, რომელზედაც ეწყო სამხატ-
რო წამლები, ლიტოგრაფის სტანოკი და ქაღალდები;
იქას მიჯდომოდა 30 წლის კაცი, შავ წვერიანი, ხმე-
ლ-ხმელი, ჭლერქის სახისა, ეს იყო ბილენი, გამკეთე-
ბელი ფაღმბივის ასიგნაციებისა. საშინელი უწმინდუ-
რობა იყო ამ ოთახში, სადაცა ეწყო ჩამდენიმე ძველი
დამტყრეული ხის სკამები.

ბილენი თავ წახრილი მუშავობდა და დოქტორი მისუ-
ლი რომ დაინახა, მუშაობისთვის თავი ზრ დაუნებებია,
ისე მოესალმა; იქას ედგა გვედზედა ჩამდენიმე ბოთ-
ლი ღვინო და თან იქასა სვამდა. ის იყო კარგად და-
ხელოვნებული ლიტოგრაფი; იქას შეეძლო კეთილის
შრომით გამდიდრებულიყო, მაგრამ თავის ცოდვას ისე
შეეძალა რომ იმ გზას დასდგომოდა, რომელზედაც
დღეს იყო თუ სვალ უნდა ჩამოესწროთ.

— აბა დოქტორო ახალი ანბავი გვითხარი.
უთხრა ნეიპერტმა.

— ახალი ანბავი ეს არის, რომ მთავრობა
რიელ გდენით.

— ეგ ჩუწნც ვიცით. უზასუსა ლიტოგრაფია.

— ეგ ჩვენც ვიცით, განიმეორა ნეიპერტმა, — ვერ შეიტყობდა მთავრობა, რომ ასიგნაციაში ერთი ნაკლულეჯანება არა ეოფილიყო, ახლა იმ ნაკლულეჯანებას ბოლენი ასწორებს, ასე რომ ახლა ვეღარ იცნობენ.

— შენ საიდან იცი ეგა? ჰკითხა დოკტორმა.

— გუშინ მრთელი დღე ქალიქში გაგატარე, ეუბნებოდა ნეიპერტი, ზე შევითქე ბევრი ანბავები. ბევრს მოვიგდებდი ხელში, რომ ერთი მოსისხლემტერი არა მეოლოდა იქა, რომელიცა ცდილობს მთავრობას დამასმინოს ზე დამაჰყრინოს, ის არის ერთი ბე-ბერი ბრმა ურია, არა უძავს რა, ახლა სულ ჩემი ფირი ის არის, იმას აუტყვო რამე ზე მერე ფიქრი აღარა მაქვს.

— მერე თუ ეს ასიგნაციების საქმეც იცის, შენი მტერი, დაუმატა ბოლენმა.

— ნუ გეშინიან შენა, მინამ ის სლინკს გვიგდებდეს, მე თავს ტანითცანაც მოვაშორებ. უთხრა ნეიპერტმა.

— როდის იქნება მზათ ახალი ასიგნაციები? ჰკითხა დოკტორმა.

— სამი დღის უკან, მიუგო ბოლენმა.

— რატომ ხუთიანებს არ აკეთებ, ის უფრო უშიშარია.

— არა უშავს რა, ისე დავასწორებ, რომ ის ბებერი ლეოც კი ვერ იცნობს, მიუგო სიცილით ბოლენმა.

— მას ახლა წაჯღაღნაქი! უთხრა დოქტორმა ჯ გამოვიდა.

XVI.

ზ ო ხ ა

მოხუცებულს ღ უსინათლო ლევი შარიერს მტრები ბევრი ჭეჳანდნენ — პირველი მტერი იმისი შვილი იყო, რომელსაცა ფული აჩუქა, როგორც გაკოტრებულს ღ რომელიც არა თუ კეთილ გზას დაადგა, უფრო მიჭეო ხელი ცუდ ეოფა-ქცევისა; მეორე იმისი საშინელი მტერი ღ როზასი, იყო რეიზერტი; ეს ორნივენი ეძებდნენ როგორმე, მოეკდოთ ხელში, მოხუცი შარიერი, როზა ღ მ აკლათ. ბევრჯელ დახვეწეს, დრო ჩაკედოთ მოკვლისა, მაგრამ გამოცდილი ღ გონიერი მოხუცი ხელითგან უსხლტებოდა.

ერთს საღამოხედ, მოხუცი ლევი შარიერი იჯდა; თავის დარბ ღ ღატაკს ოთახში ღ დაუწყო ღაზარაკი როზასა.

— როზა, ახლო მომიჯექი, მოვიდა ის დრო,

ჩემო შვილო, რომ გიანბო ეოველივე წარსული; რა არის დარჩეს საიდუმლოთ, ჩემი სიკვდილის შემდგომს.

— დღესსულ სიკვდილზე მელაპარაკები მამაჯან. უთხრა როზამ.

— მე მოხუცი ვარ, უნდა ეოველთვის მზათ ეიუო ღ დაუტეო ამ ქვენიერი ეოველივე, ამას მე არა ვწუხვარ, რადგანც ბევრი კარგი არა მინახავს რა ამ ქვეყანაში; მხოლოდ რომ მარტო გიტეეებ, ეს არის ჩემი სამწესარო; შენ იეაფი მხოლოდ ჩემი ნუგეში ღ მწუხარებაში სიამოვნება.

— საეეარელო კეთილო მამავ ლევი, შესძახა როზამ, რა დაუხოქა წინ, ღ დაუწუო ხელებზედ კოცნა, შენ მწუხარეოთ ხარ მე კატეობ, შენ ფაქრობ იმაზედ, ვინცა ანბობდა შენი შვილი ვარო.

— მართალია, ჩემი შვილია, როზა, მაგრამ ახლა ჩემი შვილი აღარ არის. შენ ხარ მარტო ჩემი, მაგრამ შენც მე არ დაეუთენი.

— რას ანბობ მაგას მამავ?

— დღეს ეეეალა უნდა შეიტეო, ახლა ჩვენში საიდუმლო აღარა უნდა იეოს რა; ნუ გაიცეებ სიეეარულს შენ მოხუცებულ ლეეზედ, რომელსაცა უეეარსარ სიკვდილადადენ.

— ვოველთჳს მევარები, ვოველთჳს მადლობელი
ვიქნები, რაც უნდა მითხრა საუფარელო მამავ, ოჲ,
რა მსურს, თავის დღეში ის დღე არ მოვიდეს რო-
დესაც საუკუნოდ თვალს დახუჭავ! უშენოთ რა ქნას
როზამ? სადღა ნახავს ნუგეშსა, სად იმოვნის ბინას,
უშენოთ როგორ იცხოვრებს, ოჲ, ნუ დამიტყეპებ შენს
როზასა, ამ უმცნობე ჩემგან ქუეყანაში.

— შენ ჩემო კეთილო შვილო, სიკვდილის შემ-
დგომასაც კი ჩემი უკვდავი სული იქნება შენთვის მლო-
ცველი, იქნება შენი კეთილ გზასედ წინამძღვარი. უთ-
ხრა მოხუცება ზ მოუვიდა ტირილი.—მაგრამ დრო
არის დავიწყო.

— ჩემი დედ-მამანი ზოლშიდგან ივენენ, ისინი
გადმოსახლდნენ აქა, ამისათჳს რომ მამი ჩემის მამა
აქ სახლი შეიძინა; ვოველთჳს ისინი ღარიბათ იუ-
ნენ ასე, რომ მე და ჩემ მმას უფიტელს სიწმინთებანვე
უნდა გვეზრუნა ჩუქნის ცხოვრებისათჳს რამდენიმე
წლის უკან დედა-მამანი დაგვეხოცნენ, მმა გამეყარა ზ თუ-
მცა შემღების ღონე მეცა, მაგრამ მე არას მარგებდა.
როდესაც შევიქენი ოცდა ორის წლისა, ჩუქნ საძლო-
ცველო სახლში გამამწესეს, მოსამსახურეთა. იმ სამ-
ლოცველოში, ერთი ახალგაზდა ურის ქალი დადიო-

და, რომელსაცა ერქვა იულიო, მომეწონა ზე ცოლათ
შევირთო, განუზომელის სიუხარულით მიუვარდა იული-
ო, მაშინ ორივე თვალები მთლად შეიხრდა, სინათლე
სრული ზე ბედნიერი ვიწახი. ერთი წლის შემდგომს
შვილი გაგვიჩნდა, ძლიერ მიხაროდა შვილის ეოლა,
ბედნიერი დღე იყო ის დღე ჩემთვის, მაგრამ ის ბედ-
ნიერება უცებ ჩამწარდა; თორემ ჩემ ძმას ფეიტელს ზე
იუდიუს ერთმანერთი ჩუმათ შეეყვარებიათ,—უცებ ერთ
დღეს, გაწარულა ჩემი ცოლი ზე გაჭეოლია სსჭა ქვეყა-
ნაში, რომელთანაც დღესაც იქ არის; შემჩა მხოლოდ
ზატარა შვილი ანსელმ.

— ანსელმის მეტი შვილი არა გეყენდა? ჭკითხა
როსამ.

— შერე დმერთმა ერთი შვილი მაჩუქა, ის შვი-
ლი შენა ხარ როსა. მიუგო მოხუცმა ზე განაგრძელა.
რისთვის მოვწამლო შენი უძანკო, წმინდა გული, წარ-
სულის ჩემის უბედურებითა; რომ დავეარგე ცოლი, ძმა
ზე ნათესავნი, დამჩა ზატარა შვილი, შავი თმები გამი-
თეთრდნენ მწუხარებისაგან ზე წელშიც მოვიხარე. შვილს
გზრდიდი რაც შემეძლო, როგორ დიდ საუნჯესა, რო-
ცა მოიხარდა, ერთს დიდს ვაჭარს მივეცი, იქ სიმდიდ-
რე შეიძინა, მაგრამ ისე გაფუჭდა, ისე წახდა, რომ ჩემ-

თან წელიწადში ორჯელ ძლივს მოვიდოდა; ძრეულ ბუერ ფულს იკებდა ზ ძრეულ გამდიდრდა, მავრამ თავისის გარჴნილებით ისევე დაეცა ზ ახლა სიღარიბეშია.

— ერთხელ დილაადრიან, როდესაც სამლოცველო სახლში ღოცვა გათავდა ჩუქნი ურიებისა, როდესაც უველანი გამოდიოდნენ ზ მე დაუჩიო მარტო; მიუხურე კარი ზ დავეეტე მაგრათ, უცებ შემომესმა ეძაწვილის ტირილის სმა, ეს დრო იყო ქრისტიანების მობისა, ახალწლის წინათ, რა სმაზედ მიუვდი ჯავბი, ტილოებში წავარგნილი, ეგდო ჰაწაწა ქალი, ბუბუ მწოვარა; ეს მოვლინება, ჩემთვის დიდი საუნჯე იყო, რადგანც მივიღე ისე, თითქოს ღმერთმა ჩამომიგდო, მაშინვე ავიყვანე ეძაწვილი, გაუახვიე ჩემს ძველს ზ დაგლეჯილს შინელში ზ შევიყვანე ჩემს ტფილს ოთახში, სადაცა მაშინვე მიძა დაუჭირე. ის ეძაწვილი, როგორც, იყავი შენ, ჩემო შვილო, გაგზარდე, მიუვარდი როგორც ღვთისაგან ნახუქები შვილი ნაცვლად დაკარგულის ცოლის ზ შვილისა.

— მაშ შენ მე სამლოცველოსთან გინოვნიაბრ! სოქა განვეირვებით როსამ ზ დააცქერდა მოხუცს. ავიარა, მე დიდი ხანია მაგასა ვგრძნობ ზ სხვისგანაც ბევ-

რჯელ შეძიგვით, ლევი ნამდვილი შენი მამა არ არისო.

— ღუთის ნებით შეიქენი ჩემი შვილი როზა, სთქვა მოხუცმა ზ დაუწყო მებნა როზას თავსა, იმას რით, რომ გულში ჩაეკრა,—შენ იუაზი ჩემი შვილი, ჩემი ბედნიერება, რომელნიცა გავსარდე ზ მიუვარდი, როგორც ღუთისაგან ნაჩუქაი საუნჯე. მაგრამ ნუ ინაღვლი შვილო, მოხუცი ლევი ისევე მამაშენი იქნება, მწუსარებით თუ სხვა მიზეზით, როდესაც სინათლე მოძაკლდა, სამლოცველოთგან დამითხოვეს ზ მას აქეთ ვკლახობ ზ კლახობით გამოძევესარ, ახლა გაიზარდე შვილო, დღეს ვეელა შეგატოვბინე, მაგრამ გევედრები, იუაზი ჩემი შვილი საუვარელი ზ მიუურე შენ მშობელ მამასავით.

— მამაჲ ლევ, ყოველთჳს შენი შვილი ვიქნები ზ ყოველთჳს შეეკარები! საღაც უნდა გეპოვნო, მაინც შენი შვილი ვარ.

— ქრისტიანობრივი შენი სარწმუნოება, შვილო როზა, კაცთ მოუვარეობა ზ სულის მშვიდობა მისწავლებია შენთჳს, ახლა ესეც უნდა გითხრა, რომ ჩუენა გევანან ძტრები რომელნიცა შენ შენიძნე ზ ისინი დაეძებენ ჩვენს დაღუპვასა, უნდა ვეცადნეთ, შვილო ზ ყოუ-

ლის ღონისძიებით მოეპოვრდეთ იმათ საფრთხესა.

მოხუცმა დაუგოცნა შუბლი, რა.სას, რომელიცა შევიდა თავის ოთახში და მიიკეტა კარი; იმან დაიჩოქა, თვალები ცას მიმართა და დაიწყო ლოცვა.

როცა დაწვა ძილად, ძილი არ მოსდიოდა, მოხუცის სიტყვები არ ეშვებოდნენ იმას,—ახლა იმან უველა იცოდა, რაც რომ მომხდარიყო, და მწუხარებით ჭკითხავდა თავის თავს თავს: ვინ იუენენ იმისი დედამამანი, სად არიან ახლა და რა მიხესი იყო, რომ გადაგდეს.

XVII.

გ ა ქ ც ე ვ ა .

ერთს ღამეს, იქნებოდა საათის ცხრა, მოხუცი ლევი შარიერი, თავისის დიდის ჯოხით გამოჰიდა თავის სახლითგან ღ შეუდგა ქუჩასა, რომლითგან გავიდოდა სოფლის გზასუდ; როზას თავსუდ მოეგდო ძველი მლიაზა ღ გასვეულიყო, ძველს შალში; ზურგსუდ ევიდა მოხრა, რომელშიაც ეწყო მოხუცის რაღაც-რაღაცაები ღ ჰური; რაც ძალა ჰქონდა, მოხუცი რომ მოდიოდა, ესეც უკან მიხანჩალებდა. ქუჩაში რომ მიდიოდნენ, გამლეღ-გამომლელები უეურებდნენ, მართლადაც, საგვირველს ღ რაღაცა საიდუმლო სანახაობას წარმოადგენდა ეს სურათი: ბებერი, წელში ქოხრილი ურია, თეთრ წვერს ღ თავის დიდის ჯოხით, ღ ეზა-წვილი, მშენიერი ქალი ზურგსუდ ბოღჩა წამოკიდებული, მარბოდნენ რაც შეეძლოთ.

უმაწვილი ქალი რამდენსაც ფეხის სმას გაიგონებდა, იმდენი შიშით უკან იუურებოდა, სომ არავინ მომდევსო; მაშინვე სელს წააულებდა მოხუც კალთაში, თითქოს შველას ითხოვსო; მაგრამ რა შველა შეეძლო, უსინათლოს, მოხუცს ზ უძლურს ბებერს კაცსა!

ბოლოს, რა გაიარეს გრძელიქუნა, მიაღწიეს ორენბაუმის ალაუფის კარებსა; იმ დროს დაჰქკრა შუაღამის თორმეტ საათმა; რომ გავიდნენ ალაუფის კარებს, მიეცნენ მინდვრის შარა გზასა. გარშემო იყო სიჩუმე ზ ფეხის სმა არსად ისმოდა, სამთლის სინათლე არსაიდან გამობეუტავდა, ცითვან არა სინათლე არ ანათებდა ზ მირობდნენ ღმუთის სანახარად, ტრიალ მინდორზედ.

— მადლობა ღმერთს, მამავ ლევ, ახლა კი თავისუფლათა ვართ, უკან ვერ გამოგვიდგება, იმათ რა იცის საითკენ მივდივართ.

— განა გეშინიან, როზა?

— სომ იცი მამავ ლევ, ის კაცი, სადაც დამინახავდა, უკან დაჰედევნებოდა, გეშინ სომ, რომ შეგხვედრია შენ ზ დაგმუქარებია? რა არის მიზეზი, რომ ისე გდევნის?

— მიხეკს ბოლოს შეიტეობ, ახლა უნდა ვეცადნეთ მორიგებასა.

— შენც იქნება ჩემი გულისათვის გმტრობს მამავ ლევ?

— არა შეილო, მარტო ეგ არ არის მიხეზი. იმან იცის, რომ იმისი დანაშაულებები მე დაწვრილებით ვიცი, ეშინიან მთავრობასთან არ დავაბესლო, ის მოშიშარი კაცია შეილო, წმინდა იმაში არა მოიზოება რა, ამისათვის, ვექცევი იმ კაცს; მხოლოდ ვიშიშვი, ვაი თუ შეიტეოს საითეენაც წამოველით ღუგან დაგვედგნოს.

— არ მეტონია მამავ ლევ. ოღონდა ერთი მეუღრო ბინა ვიმოვნოთ, რომ არავინ შეგვაწუხოს ღ, ისე მოგივლი რომ, არაფერსეგ შეწუხდე, ახლა დაიღალე, მამავ ცოტა დაჯექი შევისვენოთ ღ კიდევ გაუწოთ.

— აქ ახლო უნდა იყოს, სადმე, სახლოსნობა, ძაღლის ეფუის სმა ისმის.

ღიახ, მამავ, აგერ მარჯვნივ მხარესეგ მოჩანს რაღაცა სახლი, უთუოდ გზის შედამხედველის სახლია, ეფუის სმა იქიდან მოდის, ჯერ შეისვენე.

გზას გადაუხვიეს, იქ მწვანე მინდორსეგ, სა-

დაცა დასდნენ შესასვენებლათ. ცოტა ხნის შემდგომს, ისინი კიდევ შეუდგნენ გზასა, ამ სიარულში შევლეს ტყე, იქ ხეებ ქვეშ უფრო ძრიელ ბნელოდა, ოთხ კუთხივ სიფრთხილით იუფრებოდნენ, ეშინოდათ, არა-ვინ იუოს დამალულიო, მაგრამ უშიშარი ალაგი იუო, როგორც ეტყობოდა იმათ გავლეს რამდენიმე ვერსი, ბოლოს გათენებამ რომ მოატანა ზე ტყესაც გასცილდნენ, გადაუსვიეს მარცხნივ მინდორს, ამ დროს წვიმამ დაიწყო დენა; იმათ შესვდათ სოფლის ჰაზგები, შიგ ისდნენ კაცი ზე დედაკაცები; მსემაც თავი ამოყო. ამათ დიდ ძალი გზა გავლეს იმ დღესა; იმათ დაინახეს მარჯვნივ მხარეს სახლი.

როდესაც მივიდნენ სახლთან, ნახეს რომ ის იუო დუქანი, რომლის უკანა მხრივ ეზოსაკენ, რამდენიმე ოთახებიც იუო, მოხუცმა ლევამ, ერთი ოთახის ქირა ჰირველათუე მისცა დუქნის ჰატრონს, რომელმაც შეასხა ეს სტუმრები ერთს ჰატარა ოთახში, რომლის კარებზედ იდგა, თეთრი ტილო შემოკრული ემაწვილი კაცი; ის კაცი ჰკვირობდა, თუ ასე ადრიან, ისიც ფხით საიდან მოვიდნენ, მოხუცი, როგორცა სჩანდა გლასა ზე ლამაზი ქალი. ის კაცი გაჯავრებულსა გვანდა, რადგანაც იმ დღით ადრე ამდგარიუო.

— აქ თქვენთვის ადგილი არ არის! დაუფიქრა მოსულთ, იმ გულს მოსულმა კაცმა, აქ საფაჭრო საქონელს არ ატარებენ.

ისინი მაინც იწევდნენ ოთახში, თითქოს იმისი ლაპარაკი არ ესმითო.

— არ გესმით? შეუძახა წერომით კაცმა, აქ კლახაობის ადგილი არ არის მეთქი!

— ჩვენ საგლახაოდ არ მოვსულვართ ბატონო, უთხრა როზამ, — ჩვენ ფულით გვინდა მოგვცე თავის შესაფერი, სასმელი & საჭმელი.

— დღისით თავის შესაფარებელი! გაგონილა? ღამით დადისარტ & დღისით თავის შესაფარებელს ეძებო?

— მოგვცემთ თუ არა? ჭკითხა ლევამ, — ღამე გვივლია, თუ დღით, ეს თქვენი საქმე არ არის, ჩვენ ფულს გაძლევთ ოთახისასაც & საჭმლისათვისაც. როზა, შეილო, მიეცი ფული, აჰ!

ამ დროს იმ კაცმა ხმის კილო შეიცვალა & როდესაც ქალი მიუახლოვდა, ხელი გამოუწოდა.

— დიგხანს დარჩებით აქა? ჭკითხა კაცმა.

— იქნება ერთ ღამეს დავრჩეთ; თუ მეტს დავრჩებით, კიდევ ფულს მოგვცემთ.

— ჰე, ჩაიცინა კაცმა ფულს რომ ართმევდა ზეჟვით შესვდა ურისა.

— უთუოდ აზირებთ ამ ახლო სოფოებში ვაჭრობის დაწეებასა. ჰკითხა კაცმა ურისა.

— იქნება. ახლა ნება მომეცი მე გკითხო, ბევრნი ჩამოსდებიან სოლმე მკსაზრები აქ?

— ხან ბევრნი, ხან ცდტანი ზ სულ არც ერთი. მიუგო კაცმა, თეთრ ფართუიანმა. ფული რომ მისცა, იმან აიყვანა ესენი ზემოთ ჩარდახის ოთახში, რომელსაცა ჰქონდა ორი ფანჯარა.

როდესაც ლევი მდივანსედ დაჯდა, როზამ ბოხა მირს დასდვა ზ ფანჯარასთან მივიდა, ის გადაჰუურებდა ბაღისაკენ; მეორე ფანჯარა ესოსაკენ, სადაცა ქათმები ირეოდნენ; მერე მოუშადა მოსუცებულს ლევს ქვემსაგები, ვახშამი რომ ჰქმეს ზ დაიძინეს დაღალულებმა ღებოლად.

იმ ღამეს ცივი ქარი უბერავდა, ტრახტირში, ანუ დუქანში წამსვლელ-მომსვლელნი ირეოდნენ; რიგნი მიდიოდნენ ზ რიგნი მოდიოდნენ; შესვლა-გასვლის სმა მოისმოდა, მაგრამ ამ ჩუჩნ მკსაზრებს ღრმად ეძინათ.

უცებ მივიდა გრივლით კეიზაჟი ზ მიადგა ტრახ-

ტირს. მსახური მიეგება, ეკიპაჟიდან გადმოხტა კაცი, ძველი ცისფერი ჰალტოიანი, დაბალის შრგავლის ქუდით, რომელსაც ხელში ეჭირა სამკსავრო მებიკი; სახე იმისი იყო უფითელი & არეული; გადმოხტა თუ არა მაშინათვე მსახურსა ჰკითხა:

— რაო, ბებერი ურია სომ არ მოსულა აქ, ან სომ ამ გზაზედ არ გაუვლია?

— დიას, ბატონო, მოვიდა.

— ძალიან კარგი, მაშ მომეცით ერთი ოთახი & იმათ ნუ შეატყობინებთ, რომ ისინი ვიკითხე, უთხრა ახალმა მოსულმა.

— არა ბატონო, რათ ვეტყვი, მე იმათ ჩარდასში ოთახი მივეცი & ახლა მგონია სძინავთ, უთხრა მსახურსა.

მსახურმა შეიყვანა ეს ახალი მოსული იმ ოთახის გვერდზე, სადაცა ლევი & ლუისა ივნენ, ხსვა ოთახში. — ლევის როზას მოელოდათ აქ დიდი სამიშროება.

XVIII

ს ა შ ი ნ ე ლ ი დ ა მ ე

— მამაო ლევ, მამაო ლევ. — შუადამისას აღვიძებ-
და ჩუპის ხმითა, როზა მოხუცს ლევსა, — არ გესმის

— შენ გესმის რამე როზა?

— ძალიან მეშინიან მამავ.

— მე კი არა მესმისრა ბ შენ რათ გეშინიან.

— ვიღაცამ დაარახუნა ჩუჭნის გვერდის ოთა-
ხითგან, თითქოს ამ ოთახის კარს აწკეპავ.

მოხუცმა გაიქნია თავი.

— ნუ გეშინიან შვილო, ერთის საათის უკან
ავდგეთ და გავეძარტოთ გზასა, უთხრა ლევმა.

— საითკენ მამაო ლევ?

— ქვეყანა დიჯია როზა, საითკენაც ღმერთი
კვავონებს იქით.

— ახ, მამაო ლევ, თითქოს რაღაცა მოსასვლე-

ლი არის ჩქარ თავსედაო, გული ისე მითქვამს, უთხრა როზამ.

— ჩადი შვილო, მეტრასტირეს გაუსწოდი ზეზიდეთ. უთხრა მოხუცმა როზას.

როზა, მოხუცის ბრძანების ასრულებისა დახვეწილი იყო, რაც უნდა შიში ქონოდა, ის მაინც ასრულებდა იმის ბრძანებას. იმან ანთო სანთელი, გააღო კარი ზეზიდა პირს, როდესაც ფულის გაუსწორდა ზეზიდა თავის ოთახისაკენ, უცებ დაინახა ნეიპერტი. როზა ჭეუთიდან შეიშალა შიშისაგან. ვისგინათც პირბოღენ ზეზიდა აჩაღებდენ თავს, ის თურმე უკან დასდევნებოდა ზეზიდა ქალს წინ გადებოდა.

— ახლა კი ჩემს სკლამ სარტ, ვეზიდა დავისნით ზეზიდათგან ვერ წამიხვალთ.

ამ დროს მეტრასტირემ რომ დაინახა, ნეიპერტი შეშინდა ზეზიდას ჩამოეცა. როზა გულის ცემით შევარდა ოთახში მოხუცთან.

— როგორ შვილო, რა ამბავია?

— რაღა რამბავია მამო ლევ, ის უკან დავედევნებია და აქ არის.

— ვინ ის? ნუ ვეძინიან გული დაიშვიდე!

— ნეიპერტი არის ვიდაცა, ისა.

— არა მგონია, ის საიდან შეიტევობდა ჩუქჩს აქ ფუნასა.

— სწორეთ ის არის. ოჰ, ღმერთო ასლა რაღა ვქნათ? ხომ დავიღუპენი!

— სუს! ჩუმათ! მოუგო მოხუცმა, შენ მაგრა ჩაკეტე კარები და გარეთ არ გამოხვიდე.

მახუცი წამოვარდა მდივანსედ. როზამ გააქრო სამთელი და დარჩნენ ბნელაში. ამ დროს კარებს მოაწვა ნეიპერტი, რომელმაცა ბევრი აცოდვია და რომ ვერ გააღო, უკან დაბრუნდა.

მოხუცი და ლეიზა, შეწუხებული იხსდნენ და მხოლოდ ღუთისაგან იმედეულობდნენ, ისინი მოელოდნენ გათენებას და რა კი გათენდებოდა, იმედი იყო რომ გორმე ვარდარჩენილიყვნენ იმ შტაცებელს ჰირუტეესა.

— შენ უნდა დამიჯერო მოხუცო ერთი სიტყვა, უთხრა ლევიმ, — იქნება ვინ იცის, რა შემთხვევა მოგვეცეს და დაჰმორღეთ ერთმანეთს, და მომიტანე ჩემი ბოღჩა.

როზამ რა ბოღჩა მოუტანა, ლევიმ ამოიღო იქიდან ძველი ალექსის წიგნი და რა მისცა, განაგრძელა.

— ხომ გეცნობა ეს წიგნი. მე შენ ამ წიგნს

გამღევი ისე უნდა გაუფრთხილდე ამ წიგნსა, როგორც
შენს თავსა; ეოველთჳს ზედ იქონიებდე, ეგ დაგის-
ნის ეოვლის განსაცდელი აგან! როდესაც სიღარიბემ
შეგაწუხოს, ეგ წიგნი გასცენი ღ ეგ გამოგიყვანს ქენ
სიღარიბითგან. მე შენ გამღევი ამ წიგნს, როგორც
საუნჯება, რომელიცა ეწევა დაურდომილსა ღ რომე-
ლიცა არც ერთს ნიუთს არ უნდა მოიშორო.

— ოჰ, მამაო ლევ, რა მადლობელი ვარ.

— სუს, ჩუმათ, მადლა ხ'ას ნუ ამოიღებ. უთხ-
მობსუცმა.

უცებ როზამ გაიგონა, რომ იმ ფანჯარას, რომე-
ლიცა ბაღს გადაჭყურებდა, ვიღაცა აწეებოდა. ის შეს-
ტა, შიშის ზარი თავს დაეცა ღ დაიფურია.

— მამაო ლევ, აგერ ფანჯარას ვიღაცა აწეება.

— ნუ იშიშვი შვილო, უთუოთ ნეიპერტმა კიბე
მოადგა ღ ფანჯრითგან აზირებს დაცემასა, მაგრამ
ღმერთი მოწესალებ.

— აგერ, ის არის, აგერ თავი უჩანს, სწორეთ
ის არის. ახლა რაღა ვქნათ ამ შუაღამისას, ვინ გვი-
შეელის.

მართლაც და, ეველას ეძინა, ხმა არსადან ისმოდა,
ეველგან სიჩუმი ღ მეუდროება იყო.

— რაჟენა შვილო, იმდენი უუათი აღარ მომიდევს, რომ ამ შუალამისას გავიქცეთ, თუ შეგიძლიან შვილო, შენ უშველე თავს, ზე მე რაც უნდა ძიეოს. მე იმას მიძანებე.

— მე არ მოგშორდები გვერდითგან, მე იმას სეულში ვერ მიძცებ, წავიდეთ ერთათ.

— ორნივე რომ გავიქცეთ, ორნივე დავიღუპებით, შვილო, ღუთისგულისათვის დამიჯერე, მარტო გაიქცდი!

— მამ' ძიოს ჩავიდეთ იქ დავიმაღნეთ მინამ გათენდებოდეს; თუ მე გიუვარჯარ მამავ შეისმინე ჩემი ვედრება... აკერ...

ნეიპერტმა შემოამტვრია ფანჯრის ერთი თვალი, შემოყო სელი ზე დაუწყო გაღება. როზამ სტაცა მოსუცებულს ცალი სელი, მეორეთი ძველი აღთქმა მაგრა გულში მიიკრა ზე გამოიტაცა გარეთ კარებითგან; ჩაიკანა ის ტრანსტირის შესავალში, გააღებინა კარი, მოსუცი შესო იქ ზე თითონ რაც ძალი ჭქონდა გაიქცა. ის მაზბოდამ ინდოზსედ, წიგნი სელში ზე ნეიპერტი მიხდეკდა უკან; ის მიხდეკდა შორი ასლოსსირბილით ზემაწვილი, უმანკო როზა მირბოდა რაც ძალი ჭქონდა ამ წუდიადს ბნელა ღამეში; როდესაც უუათი გა-

მოელია ზე ძალა როზას, ველარ შესძლო სირბილი, ნეიპერტიც, როგორც მძინვარე ქორი მიუახლოვდა ზე სთქვა, ეს არის დავიჭირეო, უცებ როზა გაქრა. აქეთ ეცა ნეიპერტი, იქით ეცა, მაგრამ სრულებით ვერა გაიგო რა, მხოლოდ ერთს ალაცს შესვდა ჭა, იმან იფიქრა, უთუოთ აქ ჩავარდაო ზე მიანება დაღალულება თავი.

— ეს უფრო კარგი, ანობდა ის, ჭაში ჩაიხოზა ზე მოგზაები დევნას; ახლა წავიდე ბებერი ური ის კვალს შეუდგე. იმას კი მოუკლავს არ გაუშვებ; ერთი მოვიძორე, ახლა მეორე დამჩხა. ის გამოკმარა თა ტრანკვირისაკენ ზე მინამ მოვიდოდა გათენდა კიდეც.

XIV

ვ ლ ა დ ი მ ი რ ა ლ ე ქ ს ე ე ვ ი

მტრიაულერის ქუჩის ებრლინის ქალაქში ერთს სახლში იდგა ერთი დაბალის ტანის კაცი, რომელსა და ერქვა როკმანი, ეს იყო ზოლიციის აგენტი, რომელიცა დიდის სიჩუმით, დაეძებდა ვინც ან ავაზაკებს იუვნენ, ან მთავრობის წინააღმდეგნი, თუ იზოვნოდა ზ მიაგნებდა ბინას, მაშინვე კაცები ჰქუანდა, სტაცებდა ხელსა, დაიჭერდა ზ სამართალს მისცემდა; ის იყო უცნაულყოლო კაცი ზ ჰქუანდა ერთი მხოლოდ მსახური გაღლერი.

ერთხელ, საღამოსედ შემოვიდა თუ არა თავის სახლში როკმანი. მაშინვე თავის მსახურს ჰკითხა:

— გაღლერ, სომ არაფინ მოსულა?

— როგორ არა, ზოლიციიძიისტერის შრეებერის კაცი იყო ზ კანუეტი მოიტანა.

როგონმა მძინვე კანვეტი რა გაძლართო, გახსნა
დ წაიკითხა:

«ეს-ეს არის, უსახელო ყილასგანაც წიგნი მო-
მივიდა, რომ ფალძივი ასიგნაციების გამკეთებლები,
თურმე დგანან დ ბინა აქესო მოაბრის ახლოს. იმა-
თი თავი თურმე არის, ცნობილი ჩუწნგან ნეიზერტი,
რომელსაცა დიდი ზანია დავეძებთ დ ვერ დაგვიჭერია.
მე ახლა თქუწნ გაცნობებთ, რომ ეოველი ღონისძი-
ება მოიხმარო, ნეიზერტი შეთოგო დ მონაწილენიც
დაჭერილნი წარმოადგინო. მოველი შენგნით მოხსე-
ნებასა, ზვალ, ანუ ზეკამდინ.»

შ რ ე ბ ე რ ი.

— ეს მეც ვიცი ნეიზერტი საშიში კაცია, ბევრის
დამნაშავე დ დავეძებ კიდევ როგორმე მოგოგდო, მაგ-
რამ არა მგონია კი ამხანაგი იუოს ბოლენისა. მაგ-
რამ მაინც ვნახოთ.

(ზოგი შემდეგ იქნება)

«ცისკრის» დაბარება შეიძლება ამ სახით:
ტფილისში ადგილობრივ გაუკზაფნელად თუ გაგზავ-
ნით—8 მანეთი.

რედაქცია იმყოფება განის ქუჩაში, ბებუთოვის
სახლებში, ექვთიმე ხელაძის სტამბაში.

ვისაც ჟურნალი დააკლდეს ზ თავის დროზედ არ
მიერთოს, უძიორჩილესად ითხოვს რედაქცია მაშინვე
აწნობოს ამ ადრესით:

«ცისკრის რედაქტორს ივ. კერესელიძეს, ტფილისში.

Дозволено цензурою Тифлисъ, 28 Сентября 1874 г.